

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 28.5.2020, dnro VN/13250/2020-MMM-1

Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle metsityksen tukemisen määräaikaiseksi laiksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (jäljempänä ELY-keskus) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle metsityksen tukemisen määräaikaiseksi laiksi. Pirkanmaan ELY-keskus on tutustunut lakiehdotukseen ja sen perusteluihin ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Lakiesityksen vaikutukset

Esityksen tavoitteena on lisätä metsityksen tukemisella metsäpinta-alaa ja hiilinieluja. Pirkanmaan ELY-keskus pitää lakiesityksen tavoitteita tärkeinä ja kannatettavina, kun samalla huolehditaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden säilymisestä.

Tuki myönnettäisiin vähämerkityksisenä tukena eli ns. de minimis -tukena. Pirkanmaan ELY-keskus toteaa de minimis -tuen olevan hallinnollisesti kevyt tapa huomioida EU:n valtioneuvoston säädäntö.

Hallituksen esitysluonnoksen perustelujen mukaan tukijärjestelmän täytäntöönpano tulee vaikuttamaan eniten ELY-keskusten toimintaan niiden tehtävien lisääntyessä. Tukihakemusten käsittely vaatisi tiivistä yhteistyötä tukiviranomaisena toimivan Suomen metsäkeskuksen (jäljempänä metsäkeskus) sekä ELY-keskuksen välillä erityisesti huomioon ottaen lakiehdotuksen 12 §:n säännös lausuntomenettelystä. ELY-keskuksen tulisi ehdotetun 12 §:n nojalla metsäkeskukselle antamassaan lausunnossa tarkastella metsitystukihakemuksen osalta sen edellytyksistä luonnon monimuotoisuutta, maatilojen rakenteen kehittämiskysymyksiä, avoimen maaseutumaisen säilyttämistä ja kaavarajoitteita sekä tarvittaessa metsityskohteen soveltuvuutta vesitalouden kannalta, mahdollisia ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevia kysymyksiä ja mahdollista rajanvetoa maatalousmaaksi katsottavan maan ja ei-maatalousmaan välillä. Lausuntomenettelyllä voidaan turvata se, että tukipäätös perustuisi riittäviin selvityksiin ja parhaaseen käytettävissä olevaan asiantuntemukseen. Käytännössä ELY-keskusten rooli muodostuisi varsin merkittäväksi tuen myöntämisen edellytysten varmistamisessa.

6.7.2020

KEHA/2338/2020

Julkinen

ELY-keskukselle esitetyt uudet tehtävät toisivat lisää työtä sekä ympäristö ja luonnonvarat- että elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualueille. Tämän vuoksi ELY-keskuksille on turvattava riittävät resurssit tehtävien hoitamiseen. Arvioitu lisäresurssitarve ELY-keskusten osalta koko maassa on noin 6-7 henkilötyövuotta.

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on pääpiirteissään huomioitu kiitettävästi lakiehdotuksessa ja sen perusteluissa. Lakiehdotuksen perusteluissa ei ole juurikaan arvioitu kuitenkaan esityksen vaikutuksia vesienhoitoon. Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan on tarkoituksenmukaista metsittää lain edellytysten täytyessä myös vesistöjen rantavyöhykkeiden tulvaherkkiä alueita. Tällä on myönteisiä vesipuidedirektiivin tavoitteita tukevia vaikutuksia siten, että metsityksellä voitaisiin hillitä kiintoainekuormitusta vesistöihin.

Huomiot tukijärjestelmästä

Eri tahojen roolit on määritelty lakiehdotuksessa selkeästi. Tuen myöntäisi metsäkeskus (3 §). ELY-keskuksen vastuulla olisivat lausunnonantajan rooli (12 §) ja toisaalta yhteistyötahon rooli (27 §). Valvonnasta vastaisivat metsäkeskus (20 §) sekä Ruokavirasto ja maa- ja metsätalousministeriö (21 §).

Lakiehdotuksen 5 §:ssä säädettäisiin metsitystukeen hyväksyttävästä alueesta. Lakiehdotuksen 5 §:n 2 ja 3 momentissa maatalousmaan määritelmä kytkeytyy hyvin siihen määritelmään, joka on EU-säädöksissä. Pääsääntö on selkeä: metsitystukeen hyväksyttävä alue on muuta aluetta kuin maatalousmaata ja muuta aluetta kuin metsämaata.

Lakiehdotuksen 5 §:n 4 momentissa säädettäisiin, että tuen piiriin voitaisiin hyväksyä kaksi maatyyppeä, jotka eivät kuitenkaan ole maatalousmaata:

1. Viljelykäytöstä poistettu alue, joka ei ole ollut EU:n kokonaan tai osin rahoittamien tukijärjestelmien hakemusten kohteena vuoden 2019 jälkeen.
2. Edelliseen verraten poikkeuksena: ennen metsitystuen hakemista viljelykäytöstä poistettu alue, joka on ollut tukihaun kohteena 2019 jälkeen, sillä edellytyksellä, että:
  - alueen viljelykunto on heikko
  - alueen koko on enintään 1 hehtaaria
  - alue rajoittuu kokonaisuudessaan tai pääosin metsämaahan ja
  - alueella on puuvartisten kasvien taimia, suokasvillisuutta tai muuta vastaavaa kasvillisuutta ei kuitenkaan niin, että alue on tässä laissa määriteltyä metsämaata.

Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ennen metsitystuen hakemista viljelykäytöstä poistettua aluetta, joka on ollut tukihaun kohteena 2019 jälkeen, koskeva 1 hehtaarin enimmäiskokorajoite on liian pieni. Metsitykseen pitäisi voida hyväksyä myös suurempia viljelykäytöstä poistettuja alueita, jotka täyttävät kyseisen lainkohdan muut vaatimukset.

6.7.2020

KEHA/2338/2020

Julkinen

Tällaisia suurempia lohkoja on Pirkanmaalla kohtuullisen paljon riippuen siitä, missä päin maakuntaa ollaan.

Pirkanmaan ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että 5 §:n 4 momentissa määriteltyjen, tuen piiriin hyväksyttävien maatyypien osalta toisessa tilanteessa edellytetään, että viljelykunto on heikko, ja toisessa puolestaan riittää, että ala on poistettu viljelykäytöstä. Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa ei ole annettu arviointikriteereitä sille, millainen alue on viljelykunnoltaan heikko tai miten se määritellään. Tarkemman määritelmän sisällyttäminen hallituksen esitysluonnoksen perusteluihin olisi tarpeen lain soveltamiskäytäntöjen yhdenmukaisuuden ja ennakoitavuuden turvaamiseksi.

Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan saattaisi olla tarkoituksenmukaista harkita lisäksi mahdollisuutta metsittää viljelykäytöstä poistettuina alueina, jotka ovat olleet tukihaun kohteina vuoden 2019 jälkeen, sellaisia kokonaisuudessaan tai pääosin vesistöön rajoittuvia vesistön rantavyöhykkeen tulvaherkkiä alueita, jos kyseisen lainkohdan muut edellytykset muutoin täyttyvät. Tämä auttaisi vesistöihin kohdistuvan kiintoainekuormituksen hallinnassa ja tukisi siten vesipuitedirektiivin tavoitteiden saavuttamista.

Lakiehdotuksen 5 §:n 4 momentin edellytyksissä olisi kysymys nimenomaan EU:n kokonaan tai osin rahoittamista tukijärjestelmistä ja sen huomioon ottamisesta, onko alue ollut ko. tukijärjestelmien hakemuksen kohteena vuoden 2019 jälkeen. Jos kyse olisi jostakin kansallisesta tuesta, sen ei pitäisi olla esteenä metsitystuen myöntämiselle.

Lakiehdotuksen 6 §:ssä säädettäisiin metsitystuen myöntämisen edellytyksistä. Ehdotuksen 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa rajattaisiin tukijärjestelmän piiristä pois alle 0,50 hehtaarin suuruiset alueet. Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa on syyksi mainittu mm. hallinnollisen työn määrä. Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan alle puolen hehtaarin alueita tulisi kuitenkin voida hyväksyä tuen piiriin ainakin lisäalueiksi silloin, kun samalla hakijalla on myös lainkohdan edellytykset täyttävä vähintään 0,50 hehtaarin suuruinen metsitettävä alue. Myös mahdollisuutta saada tuki useasta alle puolen hehtaarin alasta, joiden yhteisala olisi tietyn rajan ylittävä, olisi perusteltua vielä harkita.

Rahoituspäätöksen tekevää viranomaista sitovassa lausunnossa ELY-keskuksen olisi lakiehdotuksen 12 §:n nojalla otettava kantaa lain 6 §:n 1 momentin 3-6 kohtien edellytyksiin. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi muun ohella se, että metsitys ei heikennä luonnon monimuotoisuutta. Pirkanmaan ELY-keskuksen käsityksen mukaan tältä osin on huomioitava, että uhanalaisia lajeja ja luontotyyppisiä voi esiintyä myös osana laajoja alueita. Uhanalaisten lajien ja luontotyyppien esiintymät tulee huomioida tuen myöntämistä koskevassa harkinnassa. ELY-keskuksilla ei ole kattavasti tiedossaan uhanalaisten lajien ja luontotyyppien esiintymiä. Tämä muodostaa haasteen asian käsittelylle, eikä pelkkä ELY-keskuksen lausunnon pyytäminen ei riitä mainittujen luontoarvojen turvaamiseksi. Yleisellä tasolla tulee tunnistaa ja huomioida puutteet paikkatiedon

6.7.2020

KEHA/2338/2020

Julkinen

saatavuudessa tai sen ajantasaisuudessa, millä seikalla on osaltaan vaikutusta myös ELY-keskuksen lausunnon antamiseen.

Ehdotetun 6 §:n 1 momentin edellytyksistä ELY-keskuksen elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualuetta koskisi asiakysymys siitä, että myönnettävä tuki ei olennaisesti vaikeuta maatalojen rakenteen kehittämistä. Tästä piirtyy esiin ns. olennaisuuskriteeri: tuen myöntäminen olisi mahdollista, kun sen vaikutukset maatalarakenteen kehittämiseen eivät olisi olennaisen vaikeuttavia. Olennaisuus tulisi määritellä tässä yhteydessä hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa. Maatalojen rakenteeseen liittyvät kysymykset lienevät myös osin maankäytöllisiä ja alueiden kehittämiseen liittyviä.

Lakiehdotuksen 9 §:ssä säädettäisiin metsityksen toteuttamisesta. Alueella käytettävä metsitystapa, puulajit ja mahdolliset maanpinnan käsittelyt on aina kirjattava tukipäätökseen. Menetelmät eivät voi jäädä tuen hakijan valittaviksi. Tämä selkeyttäisi ja helpottaisi kaikkien osapuolten asemaa etenkin tilanteissa, joissa metsitys ei syystä tai toisesta onnistu.

Metsityksen toteuttamisen osalta Pirkanmaan ELY-keskus tuo lisäksi esiin sen, että joutoalueiden metsityksellä voi olla positiivisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, jos metsityksessä käytetään useita eri puulajeja ja luontaisesti Suomessa kasvavia puulajeja. Tukikohteilla, joissa on tarve tehdä maanmuokkausta metsitystä varten, tulee varmistua siitä, ettei maanmuokkaustoimilla aiheuteta tukikohteen vaikutuspiirissä oleville luontoarvoille haitallisia vaikutuksia.

Lakiehdotuksen 11 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi metsitystuen hakemisesta. Tukihakemukseen tulisi sisältyä riittävä alueen kuvaus ja esimerkiksi kesäaikaisia valokuvia, jotta voidaan varmistua siitä, ettei alueella ole potentiaalisia uhanalaisia luontotyyppisiä tai uhanalaisten lajien elinympäristöjä. Tarvittaessa tulisi olla mahdollisuus pyytää alueelta tehtäväksi luontoselvitys ennen tukipäätöksen tekoa. Luontoselvityksen kustannukset olisi perusteltua voida sisällyttää tuettaviin kustannuksiin. Pirkanmaan ELY-keskus huomauttaa, että kaikkia perinnebiotooppeja ei saada selville nyt ELY-keskuksissa tehtävillä inventoinneilla.

Hallituksen esitysluonnoksen perustelujen mukaan ELY-keskuksen olisi lakiehdotuksen 12 §:n mukaisesti antamassaan sitovassa lausunnossa tarvittaessa otettava kantaa siihen, täyttyykö erityisesti 5 §:n 4 momentissa rajanveto maatalousmaaksi katsottavan ja ei-maatalousmaan suhteen. Tämä tarkoittaisi muun ohella sen varmistamista, että metsitystukeen haettava lohko olisi poistettu maatalouskäytöstä. Asiakysymys sopii ELY-keskuksen harkittavaksi, koska ELY-keskus hoitaa maataloustukien valvontaa.

ELY-keskuksen lausunnon antamiselle tulee olla riittävästi aikaa, koska lausunnon antaminen edellyttää monen eri alan asiantuntijan työpanosta ja asiantuntijoiden työmäärä on nykyiselläänkin suuri. Lausunnotonnettelyn sujuvuus varmistetaan riittävin henkilöresurssein.

6.7.2020

KEHA/2338/2020

Julkinen

Muilta osin Pirkanmaan ELY-keskuksella ei ole lausuttavaa lakiehdotuksesta tai sen perusteluista.

Asian käsittely

Asia on käsitelty Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueen yksiköissä sekä elinkeinot, työvoima ja osaaminen - vastuualueen maaseutuyksikössä.

Lausunnon on esitellyt yhdyskunnat ja luonto -yksikön lakimies Maria Hakala ja ratkaissut ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen johtaja Mari Rajala. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Tämä asiakirja KEHA/2338/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/2338/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Hakala Maria 06.07.2020 09:22

Ratkaisija Rajala Mari 06.07.2020 09:25